

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Votar divideix?

Els resultats de les eleccions nord-americanes han portat alguns analistes a parlar d'una societat profundament dividida. Els vots, segons l'últim recompte, donen un 47,8% a Clinton i un 47,5% a Trump. I suposo que és aquesta igualtat la que suggereix la suposada “profunda” divisió. Com que és una discussió que també tenim a Catalunya, pot ser interessant donar-hi quatre voltes.

EN PRIMER LLOC, no sembla que una societat “dividida” al 50% hauria d'estar més escindida que si ho estigués en tres parts del 33% cadascuna, o entre el 20% i el 80%. La gravetat, en tot cas, ha de venir de la distància entre cadascuna de les parts. Clinton i Trump són molt diferents, sí. Però ¿ho eren els seus electors? Si en campanya es disputaven els mateixos vots, potser és que no els consideraven tan distants, oi?

TAMPOC NO SEMBLA raonable que la suposada divisió fixi la mirada només en els que han votat. En aquest cas la participació va ser relativament baixa, del 55,4%, però similar a la del 2000, del 56,6%, i només 4,5 punts inferior a la del 2012. Algué podria dir, amb raó, que la pitjor i més radical divisió d'un país és la que hi ha entre els que voten i els que no voten. I que els ara “dividits” en tot cas serien entre un 26,5% i un 26,3%.

ARABÉ, la gran qüestió és si és la societat la que està tan dividida o si és la lògica electoral la que provoca la imatge de divisió. Primer, perquè els candidats tenen necessitat de diferenciar-se i solen exagerar el que els separa i projectar-ho sobre els electors. I segon, perquè és un sistema polític i electoral rotundament bipartidista el que fabrica dos blocs de ciutadans. Què hauria passat si en l'oferta política nord-americana hi hagués hagut la possibilitat de votar Trump, Clinton i Sanders, i sobretot si el repartiment dels vots electorals no forçés tant el repartiment de vot útil a dos?

LA QÜESTIÓ es planteja també en els referèndums, que són a sí o no. ¿Els referèndums divideixen una nació? Si ho portem al pla personal, la situació no té res d'estrany. Si he de decidir si compro unes sabates, em trobo en el dilema del sí o no. Ni les puc comprar a mitges, ni puc comprar la del peu dret sí i la de l'esquerra no. I puc tenir un sentiment interior profundament dividit entre una consideració

RUTH MARIGOT

.....
No fer el referèndum és el mateix que fer-lo però donant per guanyadors els qui volen preservar l'«statu quo»

racional (“No les necessito”) i un impuls fort (“M'agraden molt”). Però finalment m'hauré de decidir davant de l'espera impacient de la venedora.

CERTAMENT, no hi ha divisió quan el poble no és consultat i quan les decisions les pren el dictador o el monarca de torn en nom de tothom. O quan les decisions remetent a una Constitució sagrada i unificadora que permet que el polític s'excusi en el fet que no és a les seves mans preguntar res.

A CATALUNYA les advertències que un referèndum dividiria els catalans, sempre fetes pels contraris a la independència, amaguen la covardia d'evitar prendre una decisió. Potser és una decisió difícil, però no per no fer el referèndum els catalans deixaran de desitjar models de país diferents. I, a efectes pràctics, no fer el referèndum és el mateix que fer-lo però donant per guanyadors els qui volen preservar l'«statu quo» en contra d'una possibilitat de canvi.

HI HA MOLTS sistemes electorals possibles, i n'hi ha que permetrien evitar molts dels vicis que tenen els que ara fem servir. Llàstima que no siguem més agosarats per provar-ne de nous, ni que fos en una doble urna experimental. Però en un referèndum, com en tantes coses a la vida, cal decidir si sí o si no. I el criteri democràtic d'acceptar la decisió de la majoria, reconeguda com a legítima per tothom, és el procediment que més ajuda a fer que tota una població es mantingui lleial a la decisió presa.